

Pracovní listy

pro 2. stupeň
základních škol

připravil ke svým knihám Petr Hugo Šlik

O čem je kniha *Stín železné opony*?

Knížka se odehrává v současnosti. Čtrnáctiletý Matěj přijíždí na prázdniny k prarodičům do Slavonic, městečku ležícímu těsně u hranic s Rakouskem. Při toulkách okolními lesy narazí na zasypaný bunkr z 2. sv. války a v něm objeví ukrytý dopis chlapce, který se tam kdysi schovával před pohraničnickými při svém pokusu o překonání železné opony.

Matěj se rozhodne zjistit, jak to s pisatelem dopadlo. Jeho pátrání však odhalí tajemství, která měla navždy zůstat spát a jejichž vytažení na světlo se mnohým ze současných obyvatel města nelíbí. Smyčka kolem Matěje se utahuje a nakonec se ocitne ve stejném ohrožení, v jakém byl dávný uprchlík.

Matějovo pátrání navíc komplikuje i to, že si při něm musí ujasnit svůj vztah k nevlastnímu bratrovi

Filipovi a k místní dívce Ireně.

Vydej se pro bonusovou kapitolu!

Knížka *Stín železné opony* se odehrává ve Slavonicích, což je nádherné město obklopené kouzelnou přírodou. Všechna dobrodružství, která tam hlavní hrdina prožívá, se odehrávají na půdorysu skutečných ulic, náměstí a parků.

Vydej se tam! Projdi si ta místa, dýchej stejný vzduch jako Matěj, vykoupej se ve stejných rybnících jako on. Výlet na Slavonicko stojí rozhodně za to a můžeš se rovnou podívat i k památníku železné opony v obci Čížová. Kromě toho, že si odtamtud jistě odneseš spoustu zážitků, můžeš získat i bonusovou kapitolu, kterou v knize nenajdeš a která se ani nedá nikde jinde koupit. Jediné místo na světě, kde ji lze dostat, je turistické informační centrum ve Slavonicích (náměstí Míru 476). Stačí tam zajít a slušně o jeden výtisk požádat.

Užij si výlet!

ŽELEZNÁ OPONA

☆ PRACOVNÍ LISTY KE KNIZE STÍN ŽELEZNÉ OPONY ☆

Pětiletka otázek a odpovědí

1. Co byla železná opona?

Souslovím železná opona se označuje fyzický zátaras (plot), který od roku 1948 až do roku 1989 rozděloval Evropu na východní a západní část.

2. Jak byla železná opona dlouhá?

Celková délka železné opony od Baltského moře k Jadranu byla zhruba 3 250 km, z toho zhruba 925 km vedlo po hranici tehdejší Československé socialistické republiky (ČSSR).

3. Proč byla železná opona vystavěna?

Železnou oponu si v době tzv. *studené války* vystavěly na svých hranicích státy, kde byli u moci komunisté a které patřily do sféry vlivu tehdejšího Svazu sovětských socialistických republik (SSSR). Oficiálním důvodem byla ochrana hranic před narušiteli ze „západu“, skutečným důvodem však bylo zabránění vlastnímu obyvatelstvu v masové migraci na západ.

4. Kdo přesně byl na které straně železné opony?

Na západ od plotu bylo například tehdejší Západní Německo, Rakousko, Itálie, nebo Francie. Na východ pak státy jako ČSSR, Polsko, Maďarsko, nebo tehdejší Východní Německo či Jugoslávie.

5. Jaká byla konkrétní podoba železné opony?

Konkrétní podoba železné opony se během let různě měnila.

V polovině 50. let minulého století vypadala zhruba takto: Průsek o šířce cca 20 m a v něm tři řady dvoumetrových plotů s ostnatými dráty. Do prostředního plotu byl vpouštěn elektrický proud o napětí až 15 000 voltů. Podél zátarasů byl pruh zorané země (pro snazší sledování stop) a v exponovaných místech i ženíjní zátaras (proti těžkým vozidlům). V nepřehledném terénu se navíc používalo zaminování. V pravidelných rozestupech stály hlídkové věže a podél celého plotu procházely hlídky pohraničnicků se psy.

☆☆☆

Útěky přes železnou oponu

Po celou dobu existence železné opony se ji lidé snažili různými způsoby překonat. To bylo ovšem velmi nebezpečné, neboť pohraničníci měli příkaz na každého „narušitele“ (to byl tehdejší výraz pro uprchlíky) střílet, nebo na něj poštvat psy.

Pro útěk přes železnou oponu lidé používali nejrůznější způsoby a dopravní prostředky. Zdokumentovány jsou například: vlak, horkovzdušný balón, letadlo, obrněný transportér, saně, nebo tzv. vírník. Hranice

občas procházela vodním tokem, takže několik lidí se na západ dostalo pomocí potápěčského skafandru a dva muži do Rakouska přešli po vlastnoručně vyrobených lanovkách, které zavěsili na dráty vysokého napětí.

Úspěšnost takových pokusů však nebyla velká. Přesný počet obětí železné opony není znám, ale odhady se pohybují zhruba od 300 do 400 lidí, plus 250 rozsudků trestu smrti za připravované přechody.

☆☆☆

Na tomto podomácku upraveném dělostřeleckém tahači překonalo v roce 1953 železnou oponu celkem osm uprchlíků (včetně dvou dětí). Stroj dostal přezdívku „tank svobody“ a později byl vystavován ve Fordově muzeu v USA.

Vtip

Tatínek se synem při procházce lesem dojdou až k železné oponě.

Syn se zeptá: „Tati, kdo žije za tím plotem?“

Otec chvíli mlčí a pak smutně odpoví: „My.“

☆☆☆

Vyzkoušej si...

Dokážeš do této mapky zakreslit průběh železné opony?

Co znamenají zkratky ČSSR a SSSR?

.....

.....

Jakými způsoby lidé zkoušeli překonat železnou oponu?

.....

.....

.....

Zkus si na internetu vyhledat co to je vírník...